

“De GALAMA’s

en GALEMA’s

door de eeuwen heen”

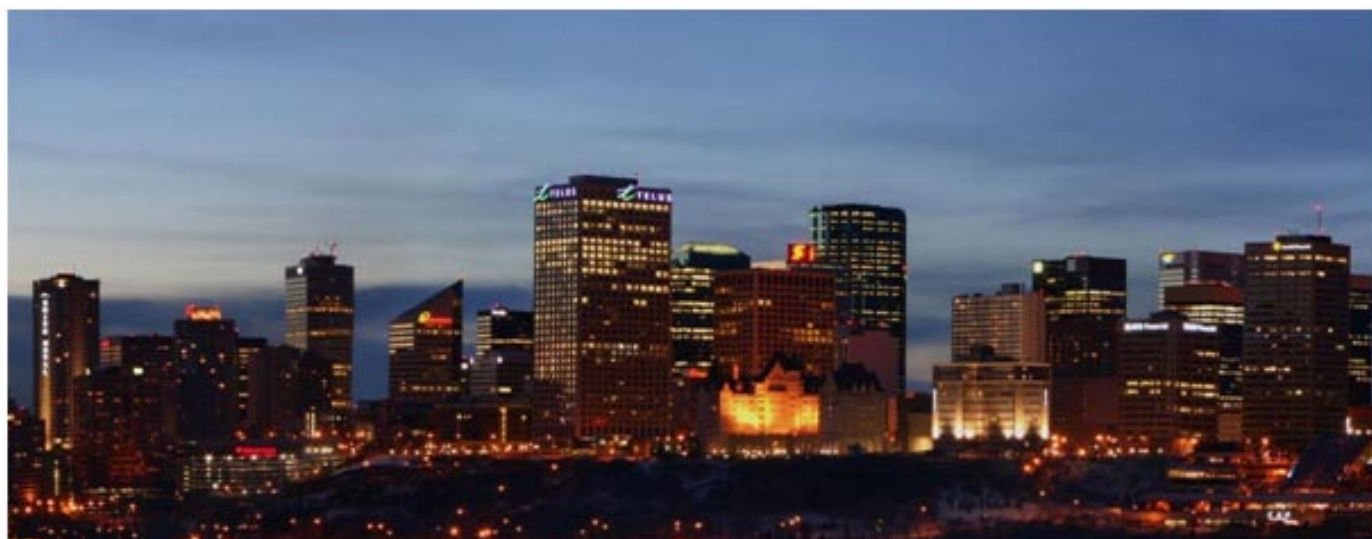
22 jaargang nr. 1 mei 2012

INHOUD

pagina

Colofon	2
Familie Varia	2
Van het Bestuur	3
Bestaat er een boeren-gen?	4
Verhaal over een familielid	7
Adressenboek Galema tak	10
Op bezoek bij Herman Galama in Zuid Afrika	11
Een Zuivelverhaal	13
Orizjinele Alvestêden	21
Familie berichten	22

Panorama van Edmonton Canada

Colofon

Redactie:

Gemma Burger
tel: 0622998303
E-mail: gemmeburger@home.nl

Anna Galema
tel: 0683596998
E-mail: annagalama@gmail.com

Michiel Galama (layout)
Adikade 7
3531 ws Utrecht
tel: 030-2934093/06-21277653
E-mail: Michiel@galama.nl

Kopij

redactie@galama.nl
of
redactie
Adikade 7
3531 WS Utrecht

Bestuur St. Gala/ema

Nelly Galama
Voorzitter
E-mail: galamaontwikkel@zonnet.nl

Jan Galama
Penningmeester

Hanneke Galama
festiviteiten

Haye Galama Secretaris/website
Willem Torckstraat 8
3621 XH Breukelen (UT)
tel. 0346-262647
e-mail: haye.galama@planet.nl

website: www.galama.nl

Bankrekening:
3087 66 814
tnv Stichting Gala/ema
IBAN: NL46RABO0308 7668 14
BIC: RABO NL2U

Familie Varia

Op facebook groeit de Galama's/Galema's groep inmiddels 31 leden. Ook veel onbekenden, mensen die elkaar hebben uitgenodigd.

De familiegroep is onlangs opgericht met het idee om op een 'moderne' en gemakkelijke manier verhalen, nieuwtjes, foto's en filmpjes met elkaar te delen. Ook zal het gebruikt worden als platform voor evenementen en hopelijk kan het veel mensen met elkaar in contact brengen. Elk initiatief is welkom!

Om lid te worden moet je een facebook account aanmaken. Daarna is de Galama's/Galema's groep in het zoekvenster makkelijk te vinden. Wanneer je lidmaatschap is bevestigd kan je op dat platform ook je ideeën kwijt over bijvoorbeeld deze krant.

Anna.

Uit het Fries Dagblad van dinsdag, 10 januari 2012

Valkema in Leeuwarden overgenomen door Bote Galama

Leeuwarden/Heerenveen | Toyota-dealer Valkema Leeuwarden gaat verder onder de naam Galema. Bote Galema uit Dronrijp neemt het bedrijf over. Daarbij gaan zeventien werknemers over. Voor de Valkema-garage in Heerenveen is de toekomst nog onzeker. Valkema ging aan de crisis ten onder en de directeur heeft inmiddels faillissement aangevraagd. Afgelopen week haalde de importeur de auto's in Heerenveen weg. Voor klanten heeft de overname geen gevolgen.

Op 29 januari 2012 om 09.56 uur is geboren:
Jesse Galama 3180 gram zwaar en 50 cm lang

De trotse ouders:
Nico en Edith Galama
Gaastweg 53
8521 JB St. Nicolaasga
Het stam nummer is: 333020

Van het bestuur

In het Catshuis kwamen ze er niet uit. En een oplossing voor de problemen laat op zich wachten. We zijn niet kooplustig genoeg, er komen nog meer werklozen bij, de ontwikkelingsgelden worden teruggedraaid en ... Nee, daar wordt een mens niet vrolijk van.

Ik kijk naar buiten en zie enkele fiere tulpen in de tuin parmantig en fel rood de lucht insteken. Ze zien er eigenwijs uit. Ondanks de strenge vorst laten ze zich niet kennen. Ze zijn er gewoon weer. Net als de teerdere blauwe druifjes: ook zij laten na lange afwezigheid hun kopjes weer zien.

En zo hebben we dan maar weer een voorjaarskrant laten ontstaan. Een beetje water geven en voeden en ook dit plantje komt weer met een nieuw gezicht boven. In dit voorjaarsnummer kunt u een grote diversiteit aan verhalen en anekdotes lezen van familie dichtbij en ver af, over familie in allerlei omstandigheden. De meesten van ons leven in vrijheid; er zijn ook die in een beperkte wereld leven en onvrij zijn. Ook die komt u tegen in deze krant.

Een nieuwe vaste rubriek is gestart: familie in den vreemde, over familieleden in het buitenland. Deze keer over boeren met druiven i.p.v. koeien. Of dit een vaste rubriek gaat worden? Dat zal vooral aan u liggen. Heeft u naasten of kent u

(verre)familieleden, die iets willen vertellen, dan hoort de redactie dat graag van u. Ook in andere gevallen wil de redactie u van harte uitnodigen om te reageren op wat u leest of met suggesties te komen voor een bijdrage aan de volgende krant. Ingezonden brieven

ven kennen we nog niet, maar wat niet is, kan komen.

En het bestuur is op het moment dat u dit leest, een jaar "in dienst". Terugkijkend kunnen we wel zeggen dat er is geordend en gezaaid. Het systematisch opslaan van donateurgegevens en de inrichting van donateurgelden in een nieuw datasysteem heeft de nodige aandacht gevraagd. Nieuwe en frisse ideeën, onder andere uit de donateursdag, zijn opgepakt. Dat is zaaien. Een nieuwe

website is in de maak, aanspreekpunten in de vier takken van de familie hebben zich gemeld en wat de genealogie betreft zijn de eerste stapjes gezet om te kijken wat we nog kunnen onderzoeken. Ten slotte is de redactie - bestaande uit Anna, Gemme en Michiel - volop met het planten van nieuwe spruiten bezig.

Zo is er nu op facebook een galama groep en is de krant weer inhoudelijk opgefrist. Het resultaat ligt voor u en kan nog verder groeien. Want wat we graag zouden willen is dat het uw blad wordt: voor en door de donateurs gemaakt. Dus volg de natuur en laat dat wat er allemaal al in zit aan de wereld zien! De tulp en blauwe druif zijn u al voorgegaan.....

Redactie en bestuur wensen u veel leesplezier en een fijn en groeizaam voorjaar.

Nelly Galama

Bestaat er een boeren-gen?

Een boeren-gen bestaat dat? En geef je dat door? In hoeverre hebben de mannelijke nazaten van Nicolaas Jan Galema (20-02-1850) gekozen voor het boerenbedrijf.

In hoeverre hebben de mannelijke nazaten van Nicolaas Jan Galema (20-02-1850) gekozen voor het boerenbedrijf.

Ikzelf stam uit de grootste tak van de Gala/emaboom. Name-lijk die van de Galema's en Galama's van Oosterend (Easterein). 'Deze in het algemeen Rooms Katholieke boerenfamilie bezigde aanvankelijk de naam Meylema. Deze naam is afgeleid van hun bezit te Meilahuizen onder Oosterend. Pier Sybes Meylema was daar boer in 1511. In 1811 namen bloedverwanten de naam Galama en Galema aan, afgeleid van de eigennaam Ga(e)le.' Vaak ging de boerderij of het boer worden over van vader op zoon. In hoeverre was het de oudste zoon die de boerderij overnam.

In 1907 kon Nicolaas Jan Galema (mijn oerpake Klaas: 1.11) de boerderij op Nyhuzum pachten. Hij was al langere tijd boer in Woudsend en ook in Bolsward. Het was een mooie boerderij met grond tot aan het Vliet (het water van Workum naar de Hegemar). De boerderij is tot op de dag van vandaag in bezit van de Galema's. Jan, de oudste zoon, volgde zijn vader

niet op als boer, maar werd le-raar en vertrok uit Friesland. Wat de reden was om niet zijn vader op te volgen en boer te worden, weet ik niet. Volgens het Galemaboek trouwde hij met een niet katholiek meisje en verloor daardoor het contact met zijn familie. Gerardus, de 2e zoon volgde zijn vader wel op en werd boer. Ik ben een kleindochter van Gerardus (Gradus) Galema (1.12) en Ytje Teernstra (ook beppe Ytsje was een boerendochter). Ik ben benieuwd in hoeverre mijn ooms en neven, de mannelijke familieleden dus, hebben gekozen voor het boerenbedrijf of het 'boerzijn'. Daarnaast wil ik graag weten in welke mate de keuze om boer te worden verandert wanneer de vader niet zelf boer is geweest. Om hier achter te komen heb ik een aantal gesprekken gehad met tantes en neven. Klopt het dat vaak niet de oudste zoon zijn vader opvolgt?

Terug naar mijn pake. Gerardus werd, toen hij trouwde met Ytsje, niet meteen boer; waarschijnlijk omdat de boerderij nog niet beschikbaar was. Hij begon eerst als winkelier/ fourageur in Blauwhûs. Toen zijn vader in

1921 stopte kon hij op de pleats in Nyhûzum boer worden. Gerardus en Ytje kregen samen 11 kinderen, waarvan 7 jongens. Ik heb nagevraagd in hoeverre de jongens boer zijn geworden en of hun kinderen het boerzijn ook weer hebben doorgegeven.

De oudste zoon van Gerardus was Nicolaas (Klaas) (1.13.28). Hij is mijn vader. Hij was al een jaar of twaalf toen ze naar de boerderij op Nyhûzum verhuisden. Lag daar de oorsprong van het niet boer willen worden? Hij vertelde ons altijd dat hij een hekel had aan melken. Hij deed het omdat het erbij hoorde, maar het ging niet van harte. Het was duidelijk dat hij de boerderij niet graag zou nemen. Dit was zeer tegen de zin van Pake en waarschijnlijk was beppe Ytsje de 'stille' motor die ervoor zorgde dat hij bij een tuindersbedrijf in Leeuwarden in de leer kon. Maar pake vond dit maar niks. Waardering kreeg hij pas met zijn druiven - ook de trots trouwens van mijn vader. Dat telde. Het boeren gen heeft Klaas niet doorgegeven aan zijn kinderen. De oudste zoon Gerard (1.14.35) volgde hem wel op in het tuindersvak en samen tuinierden ze in

Leeuwarden en later in Goutum. Gerards voorkeur ging vooral uit naar bloemen, de luxe tak van het tuindersbedrijf. Ook een van zijn kleinzonen, lijkt die interesse over

de boerderij zou overnemen. Pake besliste dat Rients, de oudste van de twee, dat zou worden. Aanvankelijk bleven de beide broers boer op de pleats en Hidde betrok met

dat hij meer een lezer was en wilde leren. Hij interesseerde zich niet voor de koeien of de boerderij. Dit was zijn ouders al snel duidelijk. Hij ging al jong naar kostschool. De 2e

Pake Gradus en beppe Ytsje met zonen Klaas (r) en Rients (l)

zoon Theo (1.14.40) werd wel weer boer op Nyhûzum. Ook hij droomde er wel eens van een heel nader beroep te kiezen, maar koos toch voor het boer worden. Onlangs heeft hij de boerderij over gedaan aan zijn.... 2e zoon Iwan. De oudste werd het dus weer niet. Iwan is nu de nieuwe boer op

te nemen. Wie weet waar dat nog toe leidt? Van de kinderen van Klaas en Agatha, ging niemand het boerenbedrijf in. Het leven in de stad en een moeder die al een 'stadse' was, zal daar aan hebben bijgedragen.

De 2e zoon van Gerardus was Rients (1.13.29). Hij had van jongs af aan wel aardigheid aan het boerenvak. Hij was altijd bezig op de boerderij. Zo ook zijn jongere broer Hidde (1.13.30). Aanvankelijk woonden Rients en Hidde (inmiddels getrouwd met Jo) op de boerderij in bij hun ouders. Tante Jo vertelt me dat toen Rients en zij trouwden er een besluit genomen moest worden wie

zijn gezin de woning naast de boerderij. Gerardus en Ytje gingen naar een burgerwoning in Workum. In hun laatste jaren woonden zij weer in Blauwhûs, in het Theresiahuis, met uitzicht op hun vroegere winkel. De vrouwen van Rients en Hidde waren nichtjes van elkaar en kwamen uit de omgeving Steenwijk, ze heten allebei Jo de Vent. (Rients kon de boerderij op een bepaald moment kopen en die is nu in eigendom van de nazaten van Rients.)

Rients en Jo woonden dus op Nyhûzum en kregen 9 kinderen. De oudste Gerard (1.14.39) volgde ook nu niet zijn vader op. Gerard vertelt

Nyhûzum, weer een Galema dus. Al meer dan 100 jaar een Galema op de boerderij. De boerderij is in de jaren een zeer moderne boerderij geworden met ligboxenstal, waar de koeien ieder een eigen waterbed hebben en geborsteld worden en automatisch door de robot worden gemolken. Gaat ook Iwan het boeren-gen weer doorgeven? Jan was de 3e zoon. Hij kwam niet op de pleats maar ging al jong het huis uit en werd snel zelfstandig boer. Hij boerde in Koudum. Hij was boer in hart en nieren aldus zijn zoon Gerard. Gerard, de oudste zoon, zou niet de boerderij van zijn vader overnemen.

Vader Jan zag al heel jong dat Gerard het 'boerzijn' niet in zich had en een andere weg moest inslaan. Hij zei: "Je moet die kant opgaan die bij je past". De 2e zoon Marten zou op de pleats komen. Hij boerde hier tot de grond om de boerderij 'natuurgebied' werd. Wilde je boer blijven op de boerderij, dan moest dat volgens vele regels van de natuurbeheerders. Marten kocht een andere boerderij in Scharsterbrug. Op een slechte dag werd hij getroffen door de bliksem toen hij in het land aan het werk was. Hij overleefde het, maar werken kon hij een tijd. Hij heeft het boerenbedrijf uiteindelijk verlaten en werd uitvaartondernemer. De jongste zoon, Folkert, had volgens Gerard, wel hart voor het boerenvak maar echt boer werd hij niet. Hij werd een vrije boerenhulp, klusser en het wat meer ruimere werk wat hem aantrok. Hoe het met de kleinzoons gaat weet ik niet. De 4e zoon was Bonne. Hij had ook al geen trek om boer te worden. Hij ging net als zijn broer Klaas (mijn vader) in het tuindersbedrijf aan de slag. Eerst ook als leerling bij de familie Jongma en later bij zijn broer Klaas. Pake besliste dat hij dan ook maar bij zijn broer moest inwonen. Klaas was echter nog maar kort getrouwd en zijn vrouw ver-

wachtte haar eerste kind. Dus een beetje privéleven was er niet echt meer. Toen mijn moeder moest bevallen was niet mijn vader erbij, maar Bonne, die toevallig thuis was. Omdat de dokter niet vlug genoeg arriveerde hielp hij bij de bevalling. Als jonge ongetrouwde knul moet dat een hele ervaring zijn geweest. Bonne trouwde met Beth Hoogma. Zij begonnen samen een eigen

natuurlijk een moeizame verdeling. Zo vertrok Hidde met zijn gezin naar het Overijsselse land. Later wilde hij kennelijk toch weer terug naar Friesland, want toen er een boerderij nabij Makkum te koop kwam koos hij voor Makkum. Voor de opvolging was het voor Hidde duidelijk dat zijn oudste zoon Gradus de boerderij zou overnemen. Voor Gradus was er niet de vraag of

Boerderij op Nyhûzum met de dochters van Gradus en Ytsje

tuindersbedrijf ook in Leeuwarden. Ze kregen geen kinderen. Zoon nummer 5 was Hidde. Zoals al gezegd was hij eerst boer naast pake en Rients op de boerderij in Nyhûzum. Maar Hidde wilde niet de 2e man blijven naast zijn 9 jaar oudere broer Rients. Toen hij op de boerderij van zijn schoonouders in de buurt van Steenwijk kon komen, moest de veestapel op Nyhûzum verdeeld worden. Voor zowel Rients als voor Hidde was dat

hij wel boer wilde worden, zijn vader besliste in deze. Toen hij uit dienst kwam had zijn vader de boerderij in Makkum al gekocht. Gradus is dus de enige die als oudste zoon de boerderij van zijn vader overnam. Aanvankelijk bleven Hidde en Jo ook op de boerderij wonen omdat Gradus niet getrouwd was. Maar op een bepaald moment trokken zij zich terug. Zoon Henk, de 2e zoon, vertelt dat hij ook wel boer had willen worden, maar er was maar plaats voor één boer. Hij

moest dus een vak leren in de bouw. Zo gebeurde dat ook, maar Henk zou zich later laten omscholen als bos- en natuurbeheerder. De zonen van Henk hebben wel weer een beroep gekozen dat wel affiniteit heeft met het boeren- tuinders- bedrijf: de een zit in de waterzuivering voor de tuinbouw en de andere in de veredeling van augurken. Gradus ging na zijn pensionering weer terug naar de omgeving Overijssel, naar Tuk. De boerderij is niet meer in handen van de Galema's. Ypie was de 6e zoon. Dat hij geen boer werd was, als een van de jongste kinderen, geen probleem meer. Zijn zoon Gerard vertelt dat Pake vond dat hij maar bij schoonzoon Doede aan de slag moest in de smederij. Hier leerde Ypie dus het smeden en meer. Later, toen hij was getrouwd met Liesbeth Mulder, kon in het Bonifatius ziekenhuis in Leeuwarden als loodgieter aan de slag. Hij was de enige die niets met de agrarische sector te maken had. Hoe het zou zijn

als Ypie wel boer was geworden? Zijn zoon Gerard denkt dat hij dan waarschijnlijk wel boer zou zijn geworden, want hij vond het altijd prachtig op de boerderij. Dat is het dus niet geworden, want het stadse leven stond ver af van het boerenleven. Gerard heeft twee dochters, dus zal er wel geen Galema vanuit die tak het boeren-gen doorgeven.

Tot slot: De jongste zoon, Gerard. Hij ging bij broer Klaas in de leer op de tuinderij en later nog in Harlingen en in het Westland. Gerard trouwde met Siep Hoekstra en zij begonnen een tuindersbedrijf in Veenoord bij Nieuw Amsterdam. Tante Siep vertelt me dat het allemaal niet best lukte: "Het was zwaar werk en het was bittere armoede. Gerard kreeg ook steeds meer rugklachten, het werd hem te zwaar". Via zijn schoonvader, die veehandelaar was, konden ze een paar koeien kopen en zo werd hij toch boer. Daar bleek ook meer zijn hart te liggen. Het bleef een klein bedrijf

met zo'n 20 koeien en een 3000 kippen. Siep: "Ik verkocht vanuit huis de eieren". Uiteindelijk werd het een gecombineerd land-en tuinbouwbedrijf. Zij bleven altijd in Veenoord wonen. Een zoon woont op de boerderij, maar geen van de kinderen is boer geworden.

Conclusie:

Er is in ieder geval een bevestiging dat de oudste zoon meestal niet de opvolger werd op de boerderij. Ik kan niet een echte reden vinden, maar hun hart lag er kennelijk niet. Het boeren-gen wordt niet vanzelfsprekend doorgegeven van vader op zoon. Het lijkt er op dat als kinderen niet meer op een boerderij opgroeien en er niet mee vertrouwd zijn, de interesse voor het boer worden niet wordt doorgegeven. Is er over 100 jaar nog steeds een Galema boer op Nyhûzum?

Ida Jorna-Galema

Verhaal over een familielid

De lente vanuit een begreënsd tuintje

De lente is een mooi fenomeen. De natuur laat zich van haar mooiste kant zien doordat de bloemen en planten weer gaan bloeien. Ook de mensen zijn over het algemeen een stuk opgewekter. De terrassen zitten vol en veel

mensen plannen allerlei leuke uitjes.

Toch geldt deze vrolijkheid lang niet voor iedereen. Sommige mensen zitten hun hele leven al binnen. Zijn ze daarom hun hele leven ongelukkig? Sommigen wel en an-

deren niet. Neem nu mijn oom, hij zit al vanaf zijn 18de jaar gevangen. Ten eerste zit hij gevangen in de cel die Schizofrenie heet. Een ernstige ziekte waardoor hij zich vaak in een andere wereld waant. Ten tweede zit hij gevangen in

een T.B.S kliniek. Daar moet hij voor de rest van zijn leven blijven. Voor hem is de zomer net zogoed weer begonnen. In het kleine tuintje waar hij kan luchten komen de bloemen weer op.

Vandaag ben ik op bezoek bij mijn oom. Het is een heerlijke zonnige dag. Mijn oom heb ik al in geen tien jaar gezien. Hij woont erg afgelegen en je mag hem niet zomaar bezoeken. Drie weken van tevoren, had ik hem een brief gestuurd met de vraag of ik een keer op bezoek mocht komen. Uiteindelijk kreeg ik drie zeer keurige brieven terug. Hij vertelt in de brief hoe ik hem kan bezoeken, welke trein ik dan moest hebben en hoe ik een bezoek kon aanvragen bij de centrale receptie. Alles wees erop dat hij graag wilde dat ik op bezoek kwam.

Na een lange trein en busreis kom ik bij zijn 'huis' aan. Het lijkt precies op een zwaar-bewaakte gevangenis, hoge hekken met achter de hekken nog eens rollend prikkeldraad wat me doet denken aan oorlogsfilms.

Het is duidelijk; hier zitten geen lieverdjes. Bij het hek zit een belknop, daar druk ik op. Ik zie niemand en ik hoor niemand, maar het hek gaat automatisch open. Vervolgens loop ik naar binnen. Binnen zitten twee portiers, ik moet al mijn zakken leeg maken en door een detectiepoortje lopen. Toen ik voor de vijfde

keer door dit poortje ging en nog steeds het alarm hoorde afgaan vroeg de portier of ik toevallig een riem droeg. Dat klopte, toen ik die afdeed kon ik eindelijk naar binnen.

Niet lang daarna kwam de begeleidster van mijn oom mij ophalen. Zij wil eerst met mij een gesprek hebben voordat ik mijn oom te zien kreeg. Ze wil het fijne weten van mijn bezoek. Ik leg haar uit dat ik gewoon nieuwsgierig ben naar de wereld van mijn oom. Vervolgens wil ze alles van mij weten. Waar ik woon, wat voor opleiding ik doe en dat soort zaken. Ook legt ze de regels van het bezoek uit. Ik mag zeker niet beginnen over de strafbare feiten die mijn oom heeft gepleegd. Dat ben ik ook helemaal niet van plan.

Eindelijk is het dan zover. Ik mag naar mijn oom, samen met de begeleidster loop ik door de lange gangen van de kliniek. Spaansbenauwd krijg ik het. Elke deur die ik tegenkom is beveiligd met tralies en zit op slot. Op elke deur staat de naam van de patiënt. Ik zie de naam van mijn oom op een deur. De begeleidster stopt en klopt op de deur, 'meneer u heeft bezoek' zegt ze op een formele toon. Daar staat hij dan, alsof hij net uit bed is gekropen, gehuld in een wollen trui en een tuinbroek.

Tot mijn verbazing herkent hij me gelijk, hij zegt mijn naam en vraagt of ik een goede reis

heb gehad. Ik ga zitten in een stoel op zijn kamer. Het is een erg lege kamer en de paar boekjes die er lagen waren met ongelooflijk veel zorgvuldigheid op elkaar gelegd. De begeleidster laat ons alleen. De deur blijft op een kier en zij gaat in de kamer er naast zitten.

Dat is lang geleden he?,' zeg ik. 'Ja, 10 jaar geleden,' zegt mijn oom. 'Draag je allang geen bril meer?' Vraagt mijn oom direct daarna. Ik draag nog maar een paar weken lenzen leg ik uit. Onvoorstelbaar dat het mijn oom opvalt. Het laatste beeld wat hij van me heeft gehad is van een twaalfjarig jongetje en het eerste wat hem opvalt is dat ik geen bril draag, ongelooflijk. Het uiterlijk van mijn oom verbaast me niet, hij ziet er precies zo uit zoals ik hem herinner. Hij is nauwelijks veranderd.

Hij zit wat stijfjes op zijn stoel, maar zeker niet onvriendelijk. Hij vraagt of ik wat fris wil hebben. Op zijn tafel staan drie blikjes fris: Cola, 7UP en Fanta. Ik kies 7 UP, hij vraagt of ik het wel open krijg en ik zeg 'ja'. Vervolgens pakt hij zelf cola en maakt het blikje open met een lepeltje. Mijn oom zorgt goed voor zijn bezoek, zo heeft hij ook chips klaar gelegd. Hij pakt een schoteltje en legt de helft van de chips erop. Het schoteltje krijg ik en het zakje houd hij zelf. 'Ik neem het zakje wel,' zegt hij.

Geheel uit zichzelf vraagt hij waar ik precies woon in

Deventer. Ook is hij erg benieuwd naar de opleiding die ik volg. 'Hoeveel jaar moet je nog?' vraagt hij. 'Het is volgens mij beter als je hierna niet verder gaat leren, want je kunt dan ook gaan werken.' Mijn oom geeft zelfs adviezen aan mij, dat had ik zeker niet verwacht. Bij iedere vraag die ik stel geeft hij korte zorgvuldig geformuleerde antwoorden. Hij legt uit dat hij elke dag hetzelfde boek leest. Bijna elke dag leest hij het boek ook uit. Het is een boek van Toon Hermans met allemaal korte grappig kinderverhaaltjes. Ik lees een paar regels uit het boek en spontaan zegt hij de daaropvolgende zinnen. Hij kent het volledige boek uit zijn hoofd. Dat mag ook wel, want hij leest het dus al tien jaar elke dag.

Nu begrijp ik waarom hij in zijn brief aan mij schreef dat hij de indruk heeft dat ik een heel druk leven heb. Mijn oom verteld over zijn werk: 'Ik werk iedere ochtend op de werkplaats, dan knutsel ik met hout, mijn personeel wil dat ik ook s'middags werk, maar dat wil ik niet want s' middags wil ik tijd voor mezelf om in mijn boek te kunnen lezen.'

Er ligt ook een boek van Geert Mak. 'Heeft u daar al in gelezen?' vraag ik. 'Nee, daar heb ik nog geen tijd voor gehad' antwoordt mijn oom. Hij stelt voor om naar de tuin te gaan. Het is allemaal erg klein. De

tuin is hooguit 5 bij 5 meter begrenst met grote ijzeren hekken. Bij elk bloempje staan we stil, over elk bloempje heeft mijn oom wel iets te vertellen. Ook is er een mooie vijver met vissen erin. Mijn oom weet hoeveel vissen er in zitten. Hij verteld ook dat er pas een nieuwe bank in de tuin is bijgekomen in de tuin Er staan nu drie banken. 'Daar ben ik erg tevreden mee, want deze bank zit ook erg goed.' vertelt hij opgewekt.

We gaan op de bank zitten en niet lang daarna komt er een andere bewoner tegenover ons op een bank zitten. De man zit vol met tatoeages, hij kijkt strak voor zich uit. 'Die meneer heeft veel tatoeages, veel mensen hebben dat hier, ik houd daar niet van' zegt mijn oom. Mijn oom woont met vier andere bewoners samen. Heeft u contact met de andere bewoners vraag ik hem. 'Nee, hier wonen allemaal rustige en stille mensen, we zijn graag op onszelf,' antwoordt mijn oom. 'Vindt u de tuin en uw kamer niet erg klein?' Vraag ik. Mijn oom antwoordt: 'Ik heb niet zoveel ruimte nodig, in deze tuin heb ik meer dan genoeg ruimte.'

Ik kan niet ontkennen dat ik een beetje bang word van de man op het andere bankje. Mijn oom daarentegen vind ik helemaal niet angstaanjagend. Dan vraagt hij of ik de voetbalcompetitie ook gevolgd heb.

Een beetje overrompeld zeg ik dat ik die inderdaad volg. 'Het was erg spannend tussen A.Z, P.S.V en Ajax. Ik was voor AZ omdat zij nog maar 1 keer landskampioen zijn geworden, vertelt mijn oom. Verbaasd vraag ik hoe hij het voetbal volgt, want op zijn kamer stond geen televisie. 'Ik luister veel radio, zo blijf ik op de hoogte van al het nieuws. Mijn oom heeft al tien jaar geen televisie en is liefhebber van voetbal volgen via de radio! We gaan weer naar binnen en mijn oom toont de gezamenlijke woonkamer. Hier staat wel een televisie, dus vraag ik of hij hier wel eens kijkt. Hij antwoordt dat hij hier niet kijkt omdat hij vindt dat de andere bewoners teveel zappen. 'Ik kan hier niet rustig alleen een televisieprogramma bekijken door dat gezap'. Nog even zitten we op zijn kamer. Hij heeft aan de wand allerlei foto's van landschappen gehangen. Deze foto's heeft hij uitgeknipt uit tijdschriften. Het zijn allemaal prachtige zomerse tafereeltjes. Een foto met paardebloemen en een foto in een bergachtig gebied. Allemaal landschappen die mijn oom nooit in werkelijkheid zal zien.

Nieuw Galama adresboekje

programma Galama Familiedag op 12 juni '93 te Burgwerd

Vanuit alle windstreken van Nederland komen de Ooms en Tantes, Neven en Nichten naar Burgwerd.

- 13.15** Iedereen wordt verzocht uiterlijk om 13.15 uur het **Kruispunt in Hartwerd** richting Burgwerd te passeren. Zie voor de **route-beschrijving** de bijlage. Let na Hartwerd onderweg goed op.
- 14.00** Ontvangst in de R.K. Kerk te Burgwerd. **Welkomstwoord** door Anno Zeinstra. Lezing over **De Galama Familie Door De Eeuwen Heen** door de heer Gerard Galema uit Bedum. Na afloop is er gelegenheid tot het stellen van vragen
- 15.15** Buiten de kerk wordt de onvermijdelijke **Groepsfoto** gemaakt.
- 15.30** We wandelen van de kerk naar het Dorpshuis van Burgwerd. Daar staat **Koffie met Oranjekoek** voor ons klaar.
- 17.00** Het is nu tijd voor een borrel. Presentatie van de **Galama Familie Gids**.
- 17.30** Sjoerd Galama verzorgt een **Dia Presentatie**. De dia's die hij ons laat zien gaan over Burgwerd en Omstreken. Met name de Ooms en Tantes zullen vele historische plekjes herkennen.
- 18.30** Er wordt een **Eenvoudige maar Voedzame Maaltijd** opgediend.
- 20.30** Aanvang van het **Avond Feest**. Nu is er de mogelijkheid voor creatieve familieleden om op te treden, individueel of in groepsverband, met een lied, een toespraak of een kunstje.
- 21.30** Het Eenmansorkest gaat spelen en er is **Gelegenheid tot Dansen**. Wie nu nog met familieleden iets wil bespreken moet optoksen tegen het orkest.
- 23.15** Rond deze tijd gaan we afscheid van elkaar nemen. **Koffie en Broodjes** en... tot de volgende Familiedag.

Hier boven ziet U het programma van de geslaagde Familiedag op 12 juni 1993. Wat je aan dit programma ziet is dat de Familiedag toen ook familieleden geïnspireerd heeft een adressenboekje samen te stellen en onder alle familieleden te verspreiden. De familieleden zijn er per provincie gerangschikt. Handig als je op reis gaat en de familiebanden wilt aantrekken. De familie dat zijn alle kinderen en kleinkinderen van Anno Sjoerd Haijes Galema 1884 (SNR 341) en Hiske Hendriks Kramer 1888.

Behalve de editie van 1993 was er de editie van 1999. Beiden tot stand gekomen dankzij het initiatief en het werk van kleinkind Afke de Boer (SNR 34112) en partner Theo Andringa. Inmiddels is de laatste editie 13 jaar oud en gedateerd. Tijd voor een nieuw boekje. Dankzij de bemiddeling van zoon Sjoerd Galama (SNR 3419) en partner Wies Altenburg hebben ondergetekenden de heruitgave 2012 voor hun rekening genomen.

Er is een nieuwe generatie in opgenomen en het boekje staat vol met mobiele telefoonnummers en e-mailadressen. Het drukwerk wordt verzorgd door kleinkind Anne Hilderink (SNR 34173) en partner Arnold Pietersen. Verschijningsdatum is ergens in mei 2012. De prijs van het boekje is nog niet bekend. We zoeken nog sponsors en adverteerders.

Sponsors, adverteerders en geïnteresseerden in de Galama Familie Gids kunnen zich per e-mail bij ons melden.

Corry Galema (SNR 34163) c.galema@kpnplanet.nl
Anno Galema (SNR 34130) amgalema@gmail.com

Naar Zuid Afrika en op bezoek bij Herman Galama

door Greta Galama nr 1.13.52.1 (blz. 113) en Jan de Wit

Vertrek maandagochtend 9 januari 2012 vanaf Schiphol
Terug op Schiphol op 4 februari 2012

In Nederland is het winter. In Zuid Afrika is het zomer. Een goede reden om in januari naar Zuid Afrika te gaan.

Met een rechtstreekse dagvlucht van KLM naar Johannesburg (Joburg). Vooraf een hotelletje geboekt en dinsdagochtend de huurauto ophalen, een mooie witte Opel Corsa.

We hebben een tentje bij ons, gaan zo nu en dan kamperen en dat afwisselen met een low budget onderkomen.

Via Pretoria, de hoofdstad, naar het westen en 2 nachten op een eenvoudige visserscamping bij Buffelpoortdam wennen aan het land, de warmte en het linksrijdend verkeer.

Weer terug naar Joburg en daar een vriend opzoeken, midden in deze drukke stad. Vervolgens naar de prachtige Drakensbergen. Een schitterend wandelgebied met verre uitzichten.

Het plan was door Kwazulu-Natal te rijden en het Hluhluwe Umfolozi Park aan de oostkust

te bezoeken. Door de vele regen van de afgelopen tijd was de weg naar de camping in het park niet te bereiken en kwamen we uiteindelijk uit bij de Indische Oceaan. In het iSimangaliso Wetland Park bij St. Lucia nijlpaarden en krokodillen gezien. De krokodillen gelukkig zwemmend in het water. 's Avonds wel een nijlpaard door het dorp zien struinen, zo vlak voor onze auto.

Via de kust zakken we af naar het zuiden en bij Umtata rijden we richting west onder Lesotho door naar mijn verre neef Herman nr 1.14.72 in Jacobsdal, in de buurt van Kimberly.

Zes jaar geleden hebben we hem ook opgezocht. Herman was daar toen alleen. Vrouw

in kinderen waren in Nederland. Nu was Louwdia er wel en later kwam ook oudste dochter Marijke.

Zaterdagmiddag, 28 januari, rijden we eerst door Jacobsdal. Daar is het feest. Het is het einde van de maand, de lonen zijn uitbetaald en dat wordt buiten op straat gevierd met veel drank. Even later een hartelijk welkom door Herman en Louwdia. Onder de luifel bij de nieuwe gatenverblijf (de rondavel is afgebroken) onder het genot van een verkoelend drankje een (hernieuwde) kennismaking. Het is tenslotte 6 jaar geleden dat we Herman gezien hebben en Louwdia kenden we nog niet.

Herman en Louwdia hebben in die 6 jaar niet stilgezeten. Het bedrijf is behoorlijk uitgebreid. Grote opslagtanks van

wijn zijn erbij gekomen, een grote pers, en meer zaken die

ziet dat er wijn vervoerd wordt.

horen bij een groot wijnbedrijf.

Schoonmoeder woont nu bij haar andere dochter in Kimberly. Het wijnbedrijf is uitgebreid. 6 jaar geleden bracht Herman zijn druiven nog weg. Nu komen de boeren naar hem met de witte druiven.

We krijgen een (wijn)rondleiding en mogen zelfs het laboratorium betreden waar Louwdia haar geheimen van het wijnproces bewaard. In de hal staan 50 wijntanks. Afmeting ± 24 liter is 1 cm.

De wijnoogst staat op het punt te beginnen. Jan maakt tijdens deze dagen een mooie reportage van het proces van druif tot wijn. Bestemd voor uitsluitend de inlandse markt. Geen bottelen en en flessen kurken. Nee, in een speciaal ontworpen vrachtwagentje vervoert Herman de wijn, zodat je niet

ledere ochtend, tijdens het seizoen, om 7 uur komen de 20 vaste zwarte medewerkers op het bedrijf. Die worden met een bakje opgehaald uit het naburige Ritchie. Herman doet de briefing. De medewerkers staan in een kring om hem heen en krijgen instructie wat die dag te doen.

Avonds verder bijpraten, lekker eten en genieten van de heerlijke warmte.

Onze eerste 2 overnachtingen zijn boven in de wijnhal. Oorspronkelijk was deze ruimte als kantoor bedoeld. Nu is het een appartement, van alle gemakken voorzien, inclusief een speciale wijnlucht.

De volgende dag komen er nog meer gasten: Henk van Kessel met dochter Carlijn uit Alkmaar. Henk is de man van Betty Miedema, een volle nicht van Herman. Betty en de overige familie van Kessel komen later in etappes naar Zuid Afrika.

Carlijn is net geslaagd voor de Pabo en pa leert haar het reizen op de Miedema-manier: relaxt, met humor en een open blik naar de wereld.

Dat maakt alles nog gezelliger. Ondanks het feit dat wij elkaar niet kennen was het gelijk alsof we elkaar al eerder ontmoet hebben.

Dat kwam des te meer naar voren op de derde avond. Herman had zijn vriend/huisarts ook uitgenodigd voor de avondbraai. En dochter Marijke kwam ook nog.

Zondagmiddag gaan we met z'n allen naar de Lascala gamefarm, zo'n 30 kilometer verderop, via een onverharde

weg (grondpad) te bereiken. Herman beheert deze wildboerderij van een Tsjech die hier 4 weken per jaar komt om te jagen.

En Herman bood ons aan daar de volgende dag en nacht te vertoeven. Daar hoefde ik geen twee keer over na te denken. Een hele dag en nacht op zo'n immens groot terrein in een prachtige woning met een opgezette leeuw in de hoek.

Met Marijke gaan Henk, Carlijn en ik jetskiën op de Rietrivier. Dat heeft ze vaker gedaan. "Ze kan skiën als een man". En dat kan ik na afloop beamen. En tot slot nog weer een nacht in Jacobsdal.

Woensdag 4 februari vertrekken we allemaal. Henk en

Carlijn gaan richting Bloemfontein. Wij gaan naar een vriend van Herman, Lieb Veenstra in Krugersdorp-Tarlton vlakbij Joburg. Ook Lieb hebben we 6 jaar geleden bezocht.

Hoogtepunt daar is een ritje naar McDonalds in een oude Ford van 32 jaar geleden.

3 Februari om 23.59 uur vliegen we weer terug naar Nederland.

Bij aankomst in Nederland is het -17. Een temperatuurverschil van 50 Graden.

En de dag dat de Nederlandse Spoorwegen er weer eens niets van wisten te maken. Aankomst op Schiphol om half 10 in de ochtend. Aankomst in Vries om 18.00 uur.

Kortom: het is een feestje in Jacobsdal te mogen zijn.

Een Zuivelverhaal

Dit is het verhaal over de zuivelindustrie en de beheerders van die melkfabrieken.

Eerst een kort stukje geschiedenis:

Tot ongeveer 1890 werden de zuivelproducten kaas en boter op de boerderij gemaakt, soms door de boer zelf, maar veelal was dat het werk van de boerin.

Na 1890 werd de productie van kaas en boter verplaatst van de boerderij naar de fabriek. Hiervoor werden, in meerderheid, coöperatieve zuivelfabrieken opgericht, door de boeren zelf, met eigen kapitaal.

In bijna ieder dorp in de veeteeltgebieden kwam een melkfabriek, in Friesland waren dat allemaal kaas-boterfabrieken met geringe verkoop van melk, karnemelk en

pap via de melkboer. In het Zuiden waren het overwegend boterfabrieken met productie van melkinrichtingproducten (gepasteuriseerde- en gesteriliseerde melk, karnemelk, yoghurt, vla en andere puddingproducten) vooral in en rondom de steden, er waren weinig kaasfabrieken. Begin vorige eeuw waren de zuivelfabrieken in Brabant, in de dorpen, vaak gecombineerd met een graanmaaldery.

In het dicht bevolkte Westen (de Randstad) waren, in die regio's van de grote steden, uitsluitend consumptiemelkfabrieken met als eindproducten: boter en al die andere, hiervoor genoemde melkinrichtingproducten. Deze zuivelfabrieken werden Melkinrichting genoemd, de melkproducten werden huis aan huis bezorgd, door de melkboeren, dat waren venters (in dienst van de fa-

briek) of melkslijters (zelfstandige ondernemers). Na 1970 ging de verkoop van die zuivelproducten naar de Supermarkten en het assortiment werd veel groter, zie de vele producten, zoals toetjes, in de zuivelvakken van de supermarkten.

Terug naar Friesland:

De Galema's en Galama's maakten in de vorige eeuw deel uit van een groep katholieke boerenfamilies.

Zij woonden globaal in de Zuidwesthoek van Friesland en in Midden-Friesland. Er is veel onderlinge familie-
verwantschap doordat in de relatief vrij kleine katholieke Friese bevolkingsgroep tot midden vorige eeuw katholiek met katholiek trouwde en boer met boer.

Het waren allemaal grote gezinnen, vaak meer dan tien kinderen en voor slechts enkelen van hen was een boerderij en kapitaal beschikbaar om boer te worden, voor zover zij dat al wilden.

Stamvader Ysbrand Klazes Galema had geen probleem, hij kon al zijn kinderen nog een boerderij geven, hij had dertien boerderijen voor zijn acht kinderen.

Ook zijn zoon Michiel Galama liet voor zijn drie zonen een boerderij achter; van deze tak (Michiel) zijn heden nog veel nazaten boer in Friesland, zoals Sjoerd Galema die een boerderij heeft in de regio

Bolsward en mede-eigenaar is van een mooi veebedrijf in Rusland, hij is gedeputeerde van de Provinciale Staten.

Maar bijna alle boerenzonen uit die grote katholieke boerengezinnen moesten elders emplooi zoeken, ze werden geen boer meer. Velen emigreerden, reeds eind 1800, maar de meesten na de tweede wereldoorlog naar o.a. Canada en Amerika, anderen gingen studeren voor een goede baan of werden arbeider in de landbouw of werden zelfstandig ondernemer, soms van een aan de landbouw gerelateerd bedrijf.

Een aantal van hen ging werken in de zuivelindustrie, een logische bedrijfstak (voor die boerenzonen), nauw verwant met het veeteeltbedrijf, ja een voortzetting daarvan.

Voor de talrijk opgerichte melkfabrieken (begin vorige eeuw) waren beheerders, directeuren, nodig en daarvoor kwamen zij vaak in aanmerking. Zij volgden enkele zuivelcursussen, gingen een of twee jaar als volontair naar een zuivelbedrijf en waren dan klaar voor de functie van zuiveldirecteur, een zuivelschool was er nog niet.

Genoemde katholieke boerenzonen konden voor die functie niet terecht in Friesland. De boeren, zij waren de leden van de coöperaties, beslisten bij de benoeming en die waren in meerderheid protestant. En hoewel protestanten en katholieken in Friesland goed

met elkaar overweg konden was er in die tijd, tot midden vorige eeuw, toch een dusdanige controverser, door dat verschil in religie, dat er uitsluitend niet-katholieke directeuren werden benoemd. Een uitzondering in Friesland was de katholieke enclaf St. Nicolaasga, daar was Rijkema (r.k.) directeur. Daar staat tegenover dat in Noord-Brabant en andere katholieke regio's de protestanten geen kans hadden.

Hier volgt nu een overzicht van de boerenzonen uit hiervoor genoemde families die een beheerders - c/q directeursfunctie kregen in de katholieke regio's Zuid-Nederland, Twente en Achterhoek. De Friezen waren daar zeer gewenst in verband met hun bijzondere vakkennis in de bereiding van, vooral de zuivelproducten, kaas en boter.

GALEMA

Ysbrand Galema, kleinzoon van hiervoor genoemde stamvader Ysbrand Klazes, was boer op 'Heechhout' te Bolsward, gehuwd met Elizabeth Kramer. Na het vroege overlijden van Ysbrand is de boerderij overgenomen door zijn schoonvader Frans Kramer. De drie zonen van Ysbrand werden ieder directeur van een zuivelfabriek in Noord-Brabant.

JAN GALEMA werd na eerst

volontair en daarna assistent-directeur in Steenwijkerwold te zijn geweest, directeur in Dongen (N-B). Hierna was hij ruim dertig jaar directeur van de Coöperatieve Tilburgse Melkinrichting CTM.

FRANS GALEMA werd benoemd tot directeur van de zuivelfabriek in Rijen (N-B) en werd daarna directeur van de coöperatieve zuivelfabriek 'De Hoop' te Etten-Leur. Daarna kocht hij een particuliere zuivelfabriek in Breda en bleef daar als directeur tot zijn pensionering.

FONGER GALEMA werd na stages in Heeg en Silvolde, assistent-directeur te Zeddam en daarna directeur in Bornerbroek (Twente). In 1919 werd Fonger Galema benoemd tot directeur van de Coöperatieve Melkinrichting St. Jan te 's Hertogenbosch. In 1956 ging hij daar met pensioen en werd opgevolgd door zijn zoon Ysbrand Galema. Onder diens beheer werd, na fusie met Campina, een supermoderne roomboterfabriek gebouwd aan de Zuidwillemsvaart te 's Hertogenbosch het is de grootste boterfabriek van Europa, zeventig miljoen kg. boter per jaar.

De carrière van de drie broers Galema heb ik ontleend aan de familiechroniek 'Tot in het vierde geslacht' van Joseph Galema, zoon van directeur Fonger Galema. Ik citeerde fragmenten uit zijn boek, een

familiehistorie van de nazaten van Ysbrand Galema en Elizabeth Kramer. Ysbrand is een zoon van Jan Ysbrands Galema en Klaske Fongers Huitema en een kleinzoon van stamvader Ysbrand Klazes.

KLAAS VAN DER WERF

Klaas van der werf is de zoon van Haye Douwes v. d. Werf en Sjutje Galema (dochter van Ysbrand Klazes), de ouders waren boer in Tjerkwerd. Klaas werd directeur van de coöperatieve zuivelfabriek in St. Oedenrode (N-B), daarna in Lier (België). Klaas van der Werf, die gehuwd was met Hilda Aukes, was later werkzaam bij de EDAH, waar zijn zwager Johan Aukes directeur was.

MIEDEMA

Mijn tante Johanna Witteveen was getrouwd met Jan Reins Miedema, hij was boer in Greonterp. Hun dochter Oeke, mijn nicht, trouwde met Teake Michiels Galama, boer in de Wieringermeer.

Oom Jan Miedema had zes broers: Pieter werd leraar te Utrecht, daarna in Hilversum. De andere vijf broers, kinderen van Rein Pieters Miedema (boer te Greonterp) en Anna Catharina de Boer, werden directeur van een zuivelfabriek: JOHANNES MIEDEMA was eerst vijf jaar directeur in

Tubbergen (Twente) en daarna bijna veertig jaar lang directeur van de Coöperatieve Zuivelfabriek De Eendracht te Silvolde in de Achterhoek (boter, kaas en melkpoeder). In 1944 werd hij opgevolgd door zijn zoon Rein Miedema. Tussen 1963 en 1965 bezocht ik hem enkele malen vanuit het naburige Gendringen waar ik toen assistent-directeur was. HERMAN MIEDEMA: Na een opleiding in de melkfabriek in Lichtenvoorde was hij eerst directeur in Chaam (N-B) en daarna ruim veertig jaar, tot zijn pensionering in 1949, directeur van de Coöperatieve Zuivelfabriek De Eendracht te St. Anthonis (N-B). Herman Miedema werd in 1950 opgevolgd door Herman Witteveen, die de fabriek uitbreide met een kaasfabriek (zie Witteveen).

GERRIT MIEDEMA: Hij werd na een stage in Denekamp, directeur in Herpt (N-B) en werd twee jaar later benoemd tot directeur van de Coöperatieve Zuivelfabriek te Zeddam (boter en kaas). Gerrit Miedema was bijna veertig jaar lang directeur in Zeddam (Achterhoek).

SIMON MIEDEMA was 20 jaar directeur van de Coöp. Zuivelfabriek 'St. Isidorus' te Herpt (N-B). In 1933 woonde hij in Rotterdam en in 1938 in Silvolde, hij was daar boekhouder van een Koek en Beschuitfabriek.

JOSEPH MIEDEMA, ging na de opleiding Rijkslandbouwschool naar zijn broer

Johannes, directeur te Silvolde om te assisteren en het vak te leren. Na die studie en praktijk werd hij directeur in Albergen (Twente) van 1918 tot 1931. Toen verhuisde hij met zijn gezin naar Leiden en was vanaf 1941 ambtenaar bij het Ministerie van Economische Zaken.

De vijf genoemde Miedema's hadden een zus, Wobbelina Miedema, die getrouwd was met Wiebe Rijpma uit Workum, hun zoon JOHANNES RIJPMAN werd directeur van de Coöp. Zuivelfabriek 'Het Anker' in Roosendaal (boter en kaas). Later werd het een grote Melkinrichting, de kaasproductie ging naar Wouw.

Bronnen: Het familieboek Miedema van Gerard Hoekstra en eigen archief.

BRANDSMA

Van de Brandsma's hebben meerder telgen, boerenzonen, emplooi gevonden in de zuivel.

DIRK BRANDSMA (Theodorus), zoon van Mebius Brandsma, boer te Idzega en Sneek, werd na stage in Frederiksoord, directeur van de melkfabriek te Didam (Achterhoek). Hij kwam naar Didam om met de boeren uit die regio een coöperatieve zuivelfabriek op te richten, hetgeen geschiedde. (Zijn vader

Mebius is een zoon van Hendrik Brandsma en Appolonia Terwisscha van Scheltinga en een broer van Titus Brandsma, de vader van Pater Titus).

Dirk Brandsma overleed erg jong (58 jaar) waarna zijn broer:

HENDRIK BRANDSMA werd gevraagd als opvolger van Dirk. Hendrik had vakkennis opgedaan in Steenwijkerwold, daar woonde hij en daar is hij ook boer geweest. Ook heeft Hendrik Brandsma zich georiënteerd in Denemarken.

Na enkele jaren Didam, opvolgend directeur van Dirk, vertrok Hendrik naar Zevenaar

om een particulier zuivelfabriekje op te richten waar hij tot zijn overlijden directeur is gebleven. Zijn zoon MEBIUS BRANDSMA jr. die met zijn vader was meegekomen naar Zevenaar, volgde hem op. In de oorlogsjaren is het bedrijf gesloten. Zoon FRANS BRANDSMA (van Hendrik), die na het vertrek van zijn vader in Didam was gebleven, werd daar assistent-directeur. Later ging hij naar Raalte (eenzelfde functie) en werd daarna directeur van de Zuivelfabriek in Venlo.

Eerstgenoemde Mebius Brandsma sr. (boer te Sneek) had ook een zoon Andreas, uit

Stoom-zuivelfabriek en korenmalerij „de Eendracht” Kuiperstraatje—Roosendaal.

Dagelijks aan de fabriek verkrijgbaar
Gepasteuriseerde zoete melk à 6 cents per
Liter, Heerlijke versche Room-karnemelk
à 3 cent per Liter. Zuivere zoete Onder-
melk à 2½ cent per Liter. Prima fijne
kwaliteit Roomboter à 65 cent per ½ K.G.
naar verkiezing gezouten of ongezouten.

De Directeur.

A. H. BRANDSMA.

3. Advertentie van de zuivelfabriek 'De Eendracht', geplaatst in 'De Grensbode, Nieuws- en Advertentieblad voor Roosendaal en omstreken' van 10 november 1898.

zijn tweede huwelijk (halfbroer van Dirk). Deze ANDREAS BRANDSMA werd directeur van een particuliere zuivelfabriek te Roosendaal, hij was aangenomen voor het oprichten van de fabriek.

Na een jaar vertrok Andreas, die ook directeur is geweest in Beek en Donk, via Vught naar 's-Hertogenbosch, zijn beroep daar is mij niet bekend.

Eerstgenoemde Mebius Brandsma sr. had nog een broer Assuerus Brandsma, boer in Tjerkwerd, oom van Dirk en Andreas, gehuwd met Jourika van der Werf. Hun zoon: HENDRIK BRANDSMA, niet te verwarren met Hendrik van Mebius Brandsma, werd directeur van de zuivelfabriek in Denekamp (Twente) tot zijn pensionering en is in Denekamp overleden op de hoge leeftijd van 105 jaar.

Genoemde directeurs Dirk, Hendrik (van Mebius) en Hendrik (van Assuerus) zijn neven van Pater Titus Brandsma.

WIEBE BRANDSMA, zoon van Obe Brandsma en Anke Andringa, zijn ouders hadden een boerderij in Roodhuis (Fr). Wiebe was, na de opleiding Zuivelschool, enige jaren assistent-directeur in Hemelum en ging toen naar Noord-Brabant. Hij werd bedrijfsleider van de Coöperatieve Zuivelfabriek 'Wouw' te Wouw, nu gemeente Roosendaal, Wiebe Brandsma heeft de fusie en sluiting van de fabriek nog

meegemaakt, hij had tot zijn pensionering een gelijkwaardige functie bij Campina.

WITTEVEEN

Harm Tjebbes Witteveen, boer te Snikzwaag en Jeltsje Veltman hadden 12 kinderen. Twee zonen Sake en Lodewijk volgden zuivelcursussen in Leeuwarden, er was nog geen zuivelschool, en gingen als volontair werken in een zuivelfabriek in Friesland.

Met deze kennis en praktijk gingen ze naar Noord-Brabant en werden daar zuivel-directeur (zie hiervoor ook familieboek Witteveen van 1983).

SAKE WITTEVEEN is eerst directeur in Chaam en daarna in Zevenbergschenhoek. Het is een boterfabriek (en consumptiemelkproducten), maar Sake wil ook kaas maken. Daarvoor haalt hij zijn neef Tjebbe Witteveen, die kaasmaker is, uit Friesland en die komt met vrouw en kinderen naar Brabant, alleen zoon Kees bleef achter in Friesland (Sneek), zijn dochter Sientje is de moeder van Hein Vergeer (ex-wereldkampioen schaatzen). De fabriek werd uitgebreid met een kaasmakerij.

Via Sake komt ook zijn zwager FRANS VAN BALEN naar Noord-Brabant, hij werd directeur in St. Oedenrode van een particulier zuivelbedrijf van Nutricia.

Sake krijgt als directeur van de kaas- en boterfabriek te Zevenbergschenhoek problemen door investeringen die, naar de mening van het bestuur, niet voldoende rendement opleveren, waardoor de melkprijs voor de boeren achterblijft bij die van de omliggende melkfabrieken.

Sake vertrekt en begint met succes een margarinefabriek in Vught.

LODEWIJK WITTEVEEN werd na het behalen van een zuivelcursusdiploma en de leertijd op o. a. een kaasfabriek, directeur van de boterfabriek te Alphen bij Tilburg, waar hij zijn vrouw leert kennen.

In 1915 wordt hij benoemd tot directeur in Wouw bij Roosendaal. Lodewijk kon voor die benoeming enkele fraaie getuigschriften tonen, daarvan heb ik enkele exemplaren in mijn familiearchief. Hij bracht zelfs een bewijs van goed gedrag van de pastoor uit Friesland mee, kortom hij had een prima curriculum vitae.

Zuivelfabriek 'Wouw' was een boterfabriek, met consumptiemelkproducten. Dit bedrijf werd door Lodewijk Witteveen uitgebreid met een kaasfabriek, later volgde nog een uitbreiding met een melkinrichting te Bergen op Zoom. Lodewijk was 39 jaar directeur in Wouw, tot 1954, toen werd zoon Herman zijn opvolger. HERMAN WITTEVEEN had het diploma Zuivelschool, hij was eerst enkele jaren assistent bij zijn vader en daarna vijf jaar

Coöperatieve Stoomzuivelfabriek
te WARGA.

DIRECTEUR: S. KUIPER.

TELEGRAM-ADRES:
Zuivelfabriek Warg.

Warga, 7 Sept 1910

L. C.

Ondergetekende verklaart gaarne, dat
L. H. Witterveen sedert Februarie j. l. aan onze
fabriek als assistent werkzaam een alleszins
bekwaam persoon is, volkomen op de hoogte met
de techniek der zuivelbereiding. Factisch in zijn
opzeden, vol belangstelling en alles, wat de
productie betreft waarborgen in hem iemand, die
met vertrouwen de leiding kan worden opgedragen.
Bovendien kan van zijn gedrag met lof worden
gesproken.

S. Kuiper
Beheerder zuivelfabriek

De ondergetekende verklaart gaarne,
dat Lodewijk Witterveen, Onderdiener van
de Coöperatieve te Warg, gedurende zijn ver-
blijf aldaar zich steeds bruyf en godsdienstig
gedragen en gehoeven zijn plichten als
katholiek vervuld heeft.

Warga, 15 Nov. 1910

de pastoor van Warg
H. A. Hoogveld

directeur in St. Anthonis (N-B), onder zijn directie werd aldaar de zuivelfabriek uitgebreid met een kaasfabriek. In 1955 vroeg men hem terug te komen naar Wouw om zijn vader op te volgen.

Na de sluiting van Wouw werd Herman Witteveen directeur van de Melkinrichting te Roosendaal en na die sluiting, door fusie, kwam Herman in de hoofddirectie van Campina in Eindhoven, hij is vorig jaar op de leeftijd van bijna 93 jaar overleden.

REIN WITTEVEEN, neef van mijn vader, is een zoon van Harm Witteveen en Trijntje Hettinga, zij waren boer nabij Blauwhuis aan de Hemdijk, zijn broer Arjen was architect in Leeuwarden. Rein werd directeur van de Coöperatieve Zuivelfabriek te Denekamp, ik weet niet waar hij zijn opleiding heeft gehad. Zijn zoon ANDREAS WITTEVEEN werd directeur van de Coöperatieve Zuivelfabriek 'St. Antonius' te Groesbeek.

KEES WITTEVEEN: dat ben ik zelf, zoon van Hendrik Witteveen en Johanna van der Weide, zij hadden een boerderij in Heeg.

Ik ben na mijn opleiding Zuivelschool ook vertrokken naar Noord-Brabant, bedrijfsleider geweest in zowel de zuivel- (twee fusies meegemaakt) als in de margarine industrie en ik ben ook nog zelfstandig ondernemer geweest. Voor

een verslag van mijn lange loopbaan is hier geen ruimte. Voor mijn toch wel bijzondere carrière verwijs ik naar het boek 'Mijn Friese Familie', uitgegeven in 2010.

HETTINGA

FRANS HETTINGA, boerenzoon uit Burgwerd, zoon van Klaas Hettinga en Ytje Engwerda, was directeur van de zuivelfabriek te Haaksbergen. Ik was daar tijdens mijn zuivelschoolstudie volontair en kreeg van Frans (ik sprak hem natuurlijk aan met: mijnheer Hettinga) de keus om daar rond te lopen en te observeren of mee te werken, ik koos voor het laatste. Na enkele weken kon ik zelfstandig, als operator, de melkpoederproductie runnen en kreeg ik het CAO loon en daarmee was ik, als student, zeer content.

MEBIUS HETTINGA: ook uit Burgwerd, oom van Frans, zoon van Jarig Hettinga en Johanna Galema. Hij was een jaar directeur van een melkfabriek in Roosendaal, een particulier bedrijf, dat opgericht was door Andreas Brandsma (zie Brandsma). Dit bedrijf werd beëindigd en toen kon Mebius Hettinga di-

recteur worden van een zuivelfabriek te Arendonk (België), maar zijn verloofde, Geertruida Engwerda, voelde er niets voor om in België te gaan wonen. Er was nog een boerderij (familiebezit) beschikbaar in Friesland, dus ging Mebius terug en werd na zijn huwelijk weer boer, nu te 'Laad en Zaad' bij Bolsward.

ACRONIUS HETTINGA, zoon van Theo Hettinga en mijn zus Oeke Witteveen, zij waren boer in Cornjum. Acronius studeerde af aan de Zuivelschool. Niet veel later werd de Zuivelschool van Bolsward verplaatst naar Leeuwarden en gefuseerd met een grote agrarische onderwijsinstelling voor Hoger beroepsonderwijs: levensmiddelentechnologie, milieu, land en tuinbouw etc. (2000 leerlingen).

Zo werd al eerder de Zuivelschool van 's-Hertogenbosch uitgebreid tot een school voor levensmiddelentechnologie, foodbusiness, milieu, land en tuinbouw etc. (1400 leerlingen).

Acronius Hettinga trad na zijn studie in dienst bij Friesland Dairy en was voor die Coöperatie, na managementfuncties in Nederland, werkzaam als plantmanager (fabrieksdirecteur) in Vietnam. Hij is momenteel werkzaam in een soortgelijke functie voor Friesland-

TERWISSCHA VAN SCHELTINGA

TITUS TERWISSCHA VAN SCHELTINGA, een boerenzoon uit Tirns (Fr) ging via Antwerpen naar Noord-Brabant en werd directeur van de coöperatieve zuivelfabriek in Rijen. Hij overleed veel te vroeg, op het moment dat hij gegadigde was voor de functie van directeur van de grote Melkinrichting CTM te Tilburg.

De zoon van Titus: JAQUE TERWISSCHA VAN SCHELTINGA was directeur van de zuivelfabriek te Nistelrode (N-B) en daarna te Hoensbroek (L).

Een broer van Titus: YSBRAND TERWISSCHA VAN SCHELTINGA was directeur in Leur (N-B).

DIJKSTRA

SIETSE DIJKSTRA en zijn broer JELLE (JULIUS) DIJKSTRA zonen van Sjoerd Dijkstra, veehouder in de regio Workum/Heidskip, waren directeur van resp. de zuivelfabrieken te Gendringen en Woerden. Ik heb op beide bedrijven gewerkt, maar toen waren Sietse en Jelle reeds gepensioneerd. Zoon SIETSE DIJKSTRA van Jelle werd directeur van de zuivelfabriek te Deurne (N-B).

ANDELA

YEB ANDELA, zoon van Sjoerd Andela, boer te Cubaard (Fr) en Clazien Galema (zij is een kleindochter van eerdergenoemde Jan Ysbrands Galema en Klaske Fongers Huitema). Yeb was directeur van 'Melkerij Lent' de Melkinrichting van Nijmegen.

En nu denk ik dat ik ze allemaal genoteerd heb, ik bedoel alle zuiveltechnici, zonen van de van oorsprong katholieke boerenfamilies, die vanuit Friesland naar Noord-Brabant en het Oosten gingen.

Hoe de zuivelindustrie zich in de tweede helft van de vorige eeuw heeft ontwikkeld is algemeen bekend, maar ik wil dat stukje geschiedenis hier, heel in het kort, nog even aan dit artikel toevoegen.

In de zestiger jaren vorige eeuw begonnen in de zuivelindustrie de fusies, niet tegen te houden, fusie na fusie en door die concentraties in de zuivel verdwenen bijna alle melkfabrieken. Van de 102 zuivelfabrieken in Friesland, in 1953, zijn er naar ik schat nog drie of vier productie-bedrijven overgebleven en die teruggang geldt ook voor de rest van het land (in Noord-Brabant van ca. 90 naar ca. 4). De bedoeling was, en is, te komen tot een doelmatiger zuivelverwerking.

Het had invloed op de economische structuur van de dorpen op het platte land, vooral in Friesland: minder banen, daarna minder winkels en andere voorzieningen etc. het begin van de verandering in het dorp, maar daar zijn niet alleen de zuivelfabrieken debet aan.

De fusies begonnen, wat het Noorden betreft, in Friesland. Bijna alle coöperatieve melkfabrieken daar sloten zich aan bij FRICO (tevens zuivelexportvereniging) en C.C.F. (Coöp.Condensfabriek Friesland). Die grote Coöperatie ging over de provinciegrenzen en fuseerde met Groningen/Drenthe: 'NOORD-NEDERLAND' en 'DOMO-BEILEN tot FRIESLAND DAIRY FOODS. Gelderland/Overijssel: COBERCO sloot zich ook aan, het werd de grote Coöperatie 'FRIESLAND DAIRY'.

'Friesland Dairy' ging over de landgrenzen en heeft nu zuivelbedrijven, of deelname daarin in o.a. Europa en het Verre Oosten: Thailand, Vietnam, Indonesië, Maleisië, India, China en sinds kort de Filipijnen.

Na die fusiegolf in het Noorden, aansluitend met het Oosten volgde de laatste definitieve fusie in Nederland, die van 'FRIESLAND DAIRY' MET 'CAMPINA'.

Campina was al vanuit Eindhoven heel groot geworden door fusie met alle coöperatieve zuivelfabrieken in de drie zuidelijke provinciën, waaron-

der een zeer grote 'De Meijerij' te Veghel en daarna met het Westen. Ook in het Westen was er, voor de overname door Campina, een grote fusiegolf aan vooraf gegaan, zoals de Coöperaties C.M.C. en 'NOORD HOLLAND' met de particuliere MELKUNIE.

De Melkunie was ontstaan uit de samenvoeging van de particuliere zuivelbedrijven van Noord- en Zuid- Holland en Utrecht.

Tenslotte werden ook de twee laatste particuliere zuivelbedrijven uit het Westen (regio Den Haag) overgenomen

door Campina: MENKEN en VAN GRIEKEN. Menken was al groot geworden door bedrijfsovernames: 'Landbouw'-Noordwijkerhout en Hollandia/Nestlé-Oudgastel en nog meer.

De overname van particuliere zuivelbedrijven (B.V.'s) en coöperatie (eigendom van de boeren) werd

financieel 'geregeld' door aandelenruil.

Campina heeft ook zuivelbedrijven, of deelname daar in, buiten Nederland (Duitsland en België).

Door de hiervoor genoemde laatste en definitieve landelijke fusie, die tussen Friesland Dairy en Campina ontstond het Megazuivelconcern ' FRIESLAND-CAMPINA', die het predikaat KONINKLIJK mag voeren. Het vertegenwoordigt, op enkele particuliere melkfabrieken na, de gehele Nederlandse zuivelindustrie. Sjoerd Galema, op de eerste pagina genoemd, is daar Commissaris.

Roosendaal, Maart 2012

Kees Witteveen

Orizjinele Alvestêden

Uit de Leeuwarder courant van 21 februari 2012 , pag. 6

Op de Podiumpagina (17 februari) wordt de zogenaamde Orizjinele Alvestêden kritisch onder de loep genomen.

Daarbij wordt voorbij gegaan aan het werk van veel vrijwilligers en rayonhoofden die het mogelijk hebben gemaakt dat deze zogenaamde Orizjinelers de tocht hebben kunnen schaatsen.

Ik heb geen bericht gezien dat initiator notaris Geert Jan de Jong of zijn leden bij Balk zelf zijn wezen sneeuwruimen. Zo is het gemakkelijk goede sier te maken met het werk van de

vele vrijwilligers voor de echte Elfstedentocht.

Deze winter was ideaal voor menig toertocht. Voor schaatseren een test.

Mij is nu duidelijk dat de 200 km mijn krachten te boven gaan, zodat ik mijn kaart als

rijdend lid laat omzetten in niet-rijdend lid.

Het heeft geen zin op de 200 km elfstedentocht te starten als vooraf al vaststaat dat het einde niet Leeuwarden is, maar bijvoorbeeld Stavoren.

Voor jongeren komt er daarvoor meer kans, maar dan moeten zij zich wel aanmelden als lid voor het luttele bedrag van €10.

Jan Galama, lid sinds 1963. Reduzum

Familieberichten

Nei ôfnimmende sûnens is fan ús hinnegien
myn ynleave man en ús leave soarchsume
heit en pake.

Ysbrand Nicolaas Galama

*Burchwert + De Jouwer
9 april 1924 15 maart 2012
60 jier

De Jouwer: Jourica Galama-Witteveen

Schildwolde: Michiel Galama
Pieta Beerda
Ysbrand en Aulia
Annegré
Sanne

Skearnegoutum: Nynke Galama
Douwe Posthuma
Sybrand en Nardie
Joyce en Sjoerd
Nico en Janneke

Oostwold: Joop Galama
Annemarie Meulman
Annemieke van der Werf +
Joanneke
Ysbrand

Zuidwolde: Anno Galama

Yn ús libbet heit troch
Heit is thús.

Vredig geleefd
Vredig overleden

Martentje Galema- Boerstra

10 april 1935

27 maart 2012

geliefde vrouw van Arend Cornelis Galema
lieve mem en beppe van Cornelis en Corien
Marina, Jerusha ,Wadi Arauna

De afscheidsdienst zal worden gehouden op
maandag 2 maart om 14.00 uur in de kerk van
Wjelsryp. Aansluitend zal de teraardebestelling
plaatsvinden op de begraafplaats aldaar.

Er is gelegenheid tot condoleren vanaf 13.30 uur
in voornoemde kerk.

Correspondentieadres:
lestwei 3 - 8842 LN Wjelsryp

Ta oantinken oan
 Doortje Galama-Dijkstra
 Berm, te Tsjerkwert 7 maaie 1922
 Troud mei Titus Galama 7 maaie 1946
 Widdo fan Titus Galama sûnt 30 augustus 2001
 Stoarn te Warkum 27 jannewaris 2012
 Te hof brocht op it R.K. tsjerkhôf te Warkum
 1 febrewaris 2012

Mem is berne te Tsjerkwert as jongste yn in húshâlding fan 6 bern. Nei har legere skoalriid yn Boalsert, is se nei kostskoalle yn Harns gien. By de susters krige se in gedegen oplieding en oan it geloof waard ek de nedige aandacht jûn.

Doe't mem goed 13 jier wie, is har mem op jonge leeftiid stoarn. Dat hat in grut stimpel op har jeugd drukt.

Dernei kaam al gau de oarloch, foar de measten in swarte bierlire út de skiednis, mar ús mem koe dêr spannende ferhalen oer fertelle as se op 'e fyts der op ut moast om briefkes rûn te bringen.

Yn dyselde oarloch hat mem har grutte leafde, Titus, op it iis fûn. Nei de oarloch yn 1946, binne se troude en yn Burchwert op in lyts pleatske kommen. Mem hâlde fan de buorkerij, se moasten der beide foar 100 % tsjin oan want mei 10 kij wie it ynkommen net sa grut. Se slaggen der tegearre yn om stadich foarút te buorkjen. Hjir op 'Veldzicht' yn Burchwert binne harren 4 bern berne.

Yn 1956 koene heit en mem op de pleats fan omke Willem yn It Heidenskip komme. Dizze

pleats wie in stik grutter, wat ek mear wurk betsjutte. Foar mem wie dit in grutte útdaging om te soargjen dat alles goed ferrinne soe. It wie wol efkes wennen yn It Heidenskip want der wie noch gjin wetterlieding en elektrysk, boppedat wie Warkum 7 km fytsen.

Op in buorkerij ha je ek altiten te krijen mei tsjinslaggen, tink bygelyks oan je beste ko dy dea giet, dat is hiel spitich mar mem wie optimistysk fan aard en dan seach se ek altiten wer nije ljochtpuntsjes.

Mem hie in sterk geloof, dat se fan hús út mei krigen hie, dit joech har ek altiten wer krêft om troch te gean.

Doe't der in opfolger foar de pleats wie, waard it stadichoan tiid om nei in hús earne oars om te sjen. Us mem hat der aardich tsjinoan skytskoarre om de buorkerij te ferlitten.

Fanôf 1982 wennen se op de Bûterikkers yn Warkum. Se wiene der benaud foar dat se harren no ferfele soene, dat foei ta. Se hiene it hast noch drukker as op 'e pleats. Tegearre der op ut mei de fyts, in auto- of busreis, se ha it allegear dien.

De doar stie altiten iepen foar eltsenien. Der wie ek steefêst in warm wolkom foar de pake-

en beppesizzers, dy't dan fermakke waarden mei moaie ferhalen en spultsjes.

Neist mem har hobby's as kantklosse en kaalte, hie mem ek altyd ynteresse yn 'e minsken en it libben om har hinne. Doe't heit yn 2001 kaam te ferstjerren, moast mem allinne fierder, dat wie dreech mar se hat har der goed trochhinne slein.

De lêste jierren waard it mei de sunens minder en koe se net mear yn har eigen hús wenje. Mem is doe yn de Hosta kommen. Hjir hat se noch hast 4 jier genietsje kinne fan de fûgels yn it park en fansels alle oanrin fan freonen en famylje.

Doe't in beppesizzer foar de Krystdagen de kryststâl opsette, wie al dúdlik dat dit de lêste kear wie en dat it nei it ein rûn.

Mem hie der alle frede mei, want it kearske wie hielendal op.

De famylje

In onze najaarseditie :

Anno Galama in Alberta (familieboek blz. 139 nr. 1.13.74)

Alberta is een provincie van Canada. De hoofdstad is Edmonton terwijl Calgary de grootste stad is in Alberta. Anno woont ca. 10 km ten noorden (vanaf de landsgrens met Edmonton) van Edmonton buiten Namao (Namao is een klein gehucht met wat huizen, een kerkje, een winkeltje en alle postbussen. Want de postbode komt niet aan huis).

Aanbieding Familieboek Galama's/Galema's

We hebben als stichting nog een aantal dozen met het prachtige familieboek staan, die we graag toegankelijk willen maken. Ook voor de jeugdige familieleden! Want ook in onze digitale wereld gaat er toch niets boven een boek met een echte cover in je handen.....

Daarom deze actie:

Elke nieuwe donateur krijgt het familieboek cadeau!

Elke bestaande donateur krijgt de mogelijkheid om één exemplaar van het boek voor 10 euro aan te schaffen.

Deze actie geldt tot 31 december 2012 en uiteraard zolang de voorraad strekt.

De prijs van het familieboek is/blijft 25 euro.

Artikel over Hidde Galema.

Van Joseph Galema heeft de redactie een artikel ontvangen over Hidde Galema, dat helaas niet meer in haar geheel in deze krant geplaatst kon worden. Het verhaal in verschillende delen plaatsen zou het lezen niet ten goede komen. Daarom heeft u dit nog te goed in de najaarskrant.

.....

Eventuele adreswijzigingen opsturen naar Haye Galama Willem Torckstraat 8 3621 XH Breukelen (UT)
tel. 0346-262647 e-mail: haye.galama@planet.nl

Naam:

Adres oud: adres nieuw:

Pc+woonplaats oud: Idem nieuw:

Opmerkingen:

.....